

Examenopgaven VMBO-KB

2004

tijdvak 1
dinsdag 25 mei
9.00 – 11.00 uur

GESCHIEDENIS EN STAATSINRICHTING CSE KB

GESCHIEDENIS EN STAATSINRICHTING VBO-MAVO-C

Gebruik het bronnenboekje.

Dit examen bestaat uit 40 vragen.
Voor dit examen zijn maximaal 48 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten maximaal behaald kunnen worden.

● **Meerkeuzevragen**

Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.

SOCIALE ZEKERHEID EN VERZORGINGSSTAAT IN NEDERLAND

- 1p ● 1 Een 'verzorgingsstaat' is een staat waarin
A alle arme mensen steun kunnen krijgen van liefdadigheidsorganisaties.
B alleen ouderen, werklozen en jongeren steun kunnen vragen.
C iedere burger in welvaart leeft zonder vrees voor armoede.
D niemand gebrek heeft aan de eerste levensbehoeften.
- 1p ● 2 Een gevolg van de Armenwet uit 1854 was,
A dat er niet veel voor arme mensen veranderde.
B dat er veel in het nadeel van arme mensen veranderde.
C dat er veel in het voordeel van arme mensen veranderde.
- Gebruik bron 1.*
- 1p ● 3 Wie zullen het vooral met de inhoud van deze toespraak eens zijn geweest?
A de armen en de liberalen
B de armen en de socialisten
C de rijken en de liberalen
D de rijken en de socialisten
- Gebruik bron 2.*
- 1p ○ 4 → Voor welke groep werknemers heeft de fabrikant een voorkeur? Geef ook een reden waarom hij die groep kiest.
- 1p ○ 5 Veel kinderen uit arbeidersgezinnen gingen niet naar school maar werkten in fabrieken.
→ Waarom lieten de ouders de kinderen niet naar school gaan?
- Gebruik bron 3, 4, 5 en 6.*
- 2p ○ 6 → Welke twee bronnen laten de leefomstandigheden van arme mensen aan het einde van de 19e eeuw zien?
Doe het zo:
bron ... en bron ...
- Gebruik bron 7.*
- 2p ○ 7 De tekenaar heeft de personen niet gelijkwaardig afgebeeld.
→ Geef twee voorbeelden waaruit dat blijkt.
Doe het zo:
voorbeeld 1: ...
voorbeeld 2: ...
- 1p ○ 8 Laila en Tom maken een werkstuk over de sociale kwestie in Nederland. Ze verschillen van mening over de rol van de overheid. Tom zegt dat de overheid direct na 1870 iets deed om de sociale problemen in die tijd te verminderen. Laila zegt dat de overheid pas na 1900 actief ging ingrijpen.
→ Noem een argument waarmee Laila haar standpunt kan verduidelijken.

- Gebruik bron 8.*
- 1p ● 9 Deze tekst is kenmerkend voor
A katholieken.
B liberalen.
C protestanten.
D sociaal-democraten.
- 1p ○ 10 → Noem één onderdeel van het sociale beleid van de regering in de jaren dertig waarover veel mensen ontevreden waren.
- Gebruik bron 9, 10 en 11.*
- 1p ● 11 De bronnen laten verschillende vormen van hulp zien aan de slachtoffers van de crisis. Welke bron laat kritiek op de rol van de overheid zien?
A bron 9
B bron 10
C bron 11
- 1p ● 12 In 1933 waren er 280.000 werklozen. Van hen kregen slechts 135.000 mensen steun. Waarom gaf de overheid maar ongeveer de helft van het aantal werklozen steun?
A omdat de andere helft van de werklozen fraudeerde
B omdat er strenge voorwaarden golden om steun te krijgen
C omdat veel mensen toch weer snel betaald werk konden vinden
- Gebruik bron 12.*
- 1p ○ 13 Drie stromingen:
a liberalen
b protestanten
c socialisten
Vier perioden:
1 jaren twintig
2 jaren dertig
3 jaren veertig
4 jaren vijftig
→ Welke stroming bedacht dit 'Plan' en wanneer? Combineer een letter en een cijfer.
Doe het zo:
stroming ... (vul letter in) en periode ... (vul cijfer in)
- Gebruik bron 13.*
- 1p ○ 14 Dit rapport uit 1935 maakt duidelijk dat de situatie van werklozen alleen maar slechter werd. De regering wist dat. Toch wijzigde de regering haar beleid niet.
→ Waarom wijzigde de regering haar beleid niet? Geef één reden.
- 1p ● 15 In 1937 maakte minister Romme van Sociale Zaken een wetsvoorstel om betaald werk voor getrouwde vrouwen moeilijker te maken. Dit wetsvoorstel past bij de ideeën van
A confessionelen.
B liberalen.
C socialisten.
- 1p ○ 16 → Welke **economische** redenen had minister Romme om dit wetsvoorstel in te dienen?

- 1p ○ **17** Enkele kenmerken van de wederopbouw van Nederland na 1945:
a de lonen stijgen nauwelijks
b de productiekosten stijgen nauwelijks
c de verkoopcijfers stijgen
d de werkgelegenheid groeit
→ Welke volgorde is kenmerkend voor de economische groei van Nederland in de jaren vijftig? Schrijf alleen de letters op. De eerste letter is al ingevuld.
Doe het zo:
eerst a, dan ..., vervolgens ... en ten slotte ...
- 1p ○ **18** Het aantal arbeidsongeschikten groeide in de jaren tachtig en negentig.
→ Werd deze groei toen als een groot maatschappelijk probleem ervaren of niet? Leg je antwoord uit.
Doe het zo:
Het werd wel/niet als een groot maatschappelijk probleem ervaren, want ...
- 1p ● **19** Na de AWBZ (Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten) uit 1968 veranderde er nog veel in de sociale wetgeving.
Op welke manier veranderde de sociale wetgeving **in de jaren tachtig**?
A De regering schafte de meeste sociale wetten af.
B De sociale wetgeving werd strenger toegepast.
C Er kwamen steeds meer sociale wetten bij.
D Er werd steeds minder geld uitgegeven aan uitkeringen.
- Gebruik bron 14.*
- 1p ● **20** De ontwikkeling in de bron en de groei van de verzorgingsstaat hebben een zelfde oorzaak.
Welke oorzaak is dat?
A De vervuiling van het milieu nam toe.
B De welvaart van de Nederlanders nam toe.
C Het aantal sociale wetten nam af.
- Gebruik bron 15.*
- 2p ○ **21** De twee staafdiagrammen laten zien waaraan een gemiddeld gezin het inkomen besteedde in 1960 en 1994.
→ Welk staafdiagram past bij 1960? Verklaar je keuze.
Doe het zo:
staafdiagram A / B (maak een keuze) past bij 1960, want ...
- Gebruik bron 16.*
- 1p ○ **22** → Welke kritiek heeft de tekenaar op een uit de hand gelopen onderdeel van de verzorgingsstaat?

DE KOUDE OORLOG

Gebruik bron 17.

- 1p ○ **23** Na de Tweede Wereldoorlog besloten de Verenigde Staten ook Duitsland economisch te steunen.

→ Leg aan de hand van een beeldelement uit waarom de Verenigde Staten dit besluit genomen hebben.

Doe het zo:

beeldelement: ...

uitleg: ...

Gebruik bron 18 en 19.

- 2p ○ **24** De inwoners van West-Berlijn dachten in 1948 anders over de Verenigde Staten dan tijdens de Tweede Wereldoorlog.

→ Welke verandering in de mening van veel inwoners van West-Berlijn wordt bedoeld? Geef hiervoor een verklaring met behulp van de bronnen.

Doe het zo:

Tijdens de Tweede Wereldoorlog hadden veel inwoners een ... (vul in: positieve / negatieve) mening, omdat ... (geef een verklaring).

In 1948 hadden veel inwoners een ... (vul in: positieve / negatieve) mening, omdat ... (geef een verklaring).

- 1p ○ **25** In 1945 vonden veel Europeanen dat het hele Duitse volk moest boeten voor de misdaden die waren begaan onder het nazi-bewind.

→ Ben jij het eens of oneens met de mensen die **toen** zo dachten? Leg je mening uit.

Doe het zo:

Ik ben het ... (vul in: eens / oneens), omdat ... (geef één reden).

Gebruik bron 20.

- 1p ● **26** Hieronder staan enkele gebeurtenissen die na de Tweede Wereldoorlog hebben plaatsgevonden.

Over welke gebeurtenis gaat de bron?

A over het begin van de communistische machtsuitbreiding

B over het ontstaan van de Koude Oorlog

C over het uitbreken van de Derde Wereldoorlog

D over het zelfstandig worden van koloniën

- 1p ● **27** Waarom zagen de Verenigde Staten in 1947 de Sovjetunie niet meer als bondgenoot, maar als tegenstander? Omdat de Sovjetunie

A bestuurd werd door Stalin.

B de Berlijnse Muur had gebouwd.

C enkele nazi's bescherming bood.

D in Oost-Europa de baas wilde blijven.

Gebruik bron 21.

- 2p ○ **28** Na de Tweede Wereldoorlog bestonden er verschillende meningen over de economische hulp van de Verenigde Staten aan West-Europa.
→ Geeft de tekenaar de mening van de Verenigde Staten of de Sovjetunie weer? Leg je antwoord uit met behulp van de bron.

Doe het zo:

mening van de ... (vul in: Verenigde Staten / Sovjetunie), omdat ... (geef uitleg met behulp van de bron)

Gebruik bron 22.

- 1p ● **29** Op welke kaart is de grens van het Oostblok in 1955 juist weergegeven?
A kaart 1
B kaart 2
C kaart 3

Gebruik bron 23.

- 2p ○ **30** → Is de maker van de tekening een **voorstander** of een **tegenstander** van de buitenlandse politiek van de Sovjetunie? Leg je antwoord uit met behulp van één beeldelement.

Doe het zo:

De tekenaar is een ... (vul in: voorstander/tegenstander), omdat ... (geef een verklaring).

Gebruik bron 24.

- 1p ● **31** De bron geeft een bepaalde opvatting over de Sovjetunie tijdens de Koude Oorlog. Dachten de meeste Nederlanders ook zo?
A Ja, want men had waardering voor de Sovjetunie.
B Ja, want men zag de Sovjetunie als een bedreiging.
C Nee, want men had waardering voor de Sovjetunie.
D Nee, want men zag de Sovjetunie als een bedreiging.

- 2p ○ **32** Enkele ontwikkelingen binnen de Sovjetunie na 1945:
a de invoering van een meerpartijstelsel
b de langdurige oorlog tegen Afghanistan
c de toenemende spanningen tussen de verschillende binnenlandse volken
d een grotere tegenstelling tussen de Russische regering en de bevolking
e een verslechtering van de economische situatie
f toenemende kosten van bewapening
→ Welke **drie** ontwikkelingen binnen de Sovjetunie zorgden ervoor dat er een einde kwam aan de Koude Oorlog? Schrijf alleen de letters op.

- 1p ○ **33** Hieronder staan drie gebeurtenissen:
1 De relatie tussen West- en Oost-Duitsland verandert door de 'Ostpolitik'.
2 Door de Blokkade van Berlijn wordt de stad moeilijk bereikbaar.
3 West- en Oost-Duitsland worden weer één land.
De Koude Oorlog zou je in drie fasen kunnen indelen: het begin, het midden en het einde.
→ Welke gebeurtenis hoort bij welke fase? **Let op!** Elke fase mag maar één keer genoemd worden.

Doe het zo:

gebeurtenis 1: ... (vul in: het begin, midden of einde van de Koude Oorlog)
(enz. tot en met gebeurtenis 3)

Gebruik bron 25.

In de bron is een ontwikkeling te zien in de militaire krachtsverhoudingen tussen het Westen en het Oosten.

- 1p ○ 34 → Vind jij dit een **positieve** of een **negatieve** ontwikkeling? Leg je keuze uit.

Gebruik bron 26.

- 1p ● 35 Welke conclusie kun je trekken uit dit staafdiagram?
A De NAVO is militair sterker dan het Warschaupact.
B Er is in Europa sprake van een militair machtsevenwicht.
C Het militaire machtsevenwicht in Europa is verstoord.

Gebruik bron 27.

- 1p ● 36 In 1985 kwam Gorbatsjov aan de macht in de Sovjetunie. Hij wilde veel veranderen. Hij verwachtte veel van zijn nieuwe politiek van **glasnost** (= openheid) en **perestrojka** (= hervorming).

Wat wil de tekenaar duidelijk maken over het **economische** beleid van Gorbatsjov?

- A Het is een goed beleid, want er is meer openheid in de Sovjetunie.
B Het is een goed beleid, want er is welvaart in de Sovjetunie.
C Het is geen goed beleid, want er is geen welvaart in de Sovjetunie.
D Het is geen goed beleid, want er is minder openheid in de Sovjetunie.
- 1p ● 37 Wat wilde Gorbatsjov met glasnost en perestrojka bereiken?
A dictatuur en een betere economische situatie
B dictatuur en invoering van een planeconomie
C meer politieke vrijheid en een betere economische situatie
D meer politieke vrijheid en invoering van een planeconomie

- 1p ○ 38 In 1988 kondigde Gorbatsjov in een toespraak voor de Verenigde Naties aan, dat het Sovjetleger ingekrompen zou worden.
→ Welke **economische** reden had Gorbatsjov voor deze maatregel?

- 1p ○ 39 Duitsland bleef na de eenwording lid van de Europese Unie. Toch maakten sommige West-Europese landen zich zorgen over de rol van Duitsland in de Europese Unie.
→ Waarover maakten ze zich zorgen?

Gebruik bron 28.

- 2p ○ 40 Beide landen waren tevreden met het in de bron genoemde akkoord.
→ Noem voor ieder land een andere reden.

Doe het zo:

De Sovjetunie was tevreden, omdat ...

De Bondsrepubliek Duitsland was tevreden, omdat ...